

Αξιοπρέπεια και δικαιοσύνη για τους πρόσφυγες

Συνέντευξη με την Αριάδνη Σπανάκη

Η ΡΟΔΙΑΚΗ

Αναγνώστηκε **669** φορές

Ημερομηνία 04/06/17 14:20

Κατηγορίες

- [ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ](#)

Στείλε το άρθρο σε μήνυμα στο FB

Από τη Στέλλα Τουρνά

Η Αριάδνη Σπανάκη είναι δικηγόρος και εργάζεται από το 2010 στην Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες. Τα τρία πρώτα χρόνια ήταν στην Κρήτη και τα υπόλοιπα στα Δωδεκάνησα, με έδρα τη Ρόδο. Μέσα σε λίγα μόλις χρόνια, έχει αντικρύσει δεκάδες χιλιάδες μάτια που φέρουν μέσα τους την απόγνωση. Άνθρωποι που ξεριζώθηκαν από τον τόπο τους, που έχασαν τα πάντα και βρέθηκαν σε μια οδυνηρή περιπέτεια που δεν έχει ακόμα τελειώσει. Άνθρωποι που γνώρισαν τον παραλογισμό του πολέμου, την σκληρότητα, την απώλεια, την εκμετάλλευση -και μέσα σε όλα αυτά- την ανθρωπιά, την ελπίδα που σιγοκαίει, το δικαίωμα στη ζωή. Κάποιοι από αυτούς, βρίσκουν τη δύναμη να χαμογελάσουν ξανά. Εμείς, δεν έχουμε παρά να παραμείνουμε άνθρωποι.

Πότε ήρθες στη Ρόδο, Αριάδνη;

«Στη Ρόδο και στα Δωδεκάνησα βρίσκομαι εδώ και τέσσερα χρόνια. Ήρθα τον Ιούνιο του 2013 εργαζόμενη στην Ύπατη Αρμοστεία (Υ.Α) του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, με την προοπτική να μείνω αρχικά για ένα εξάμηνο. Τα νησιά είχαν τότε λίγες αλλά τακτικές προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές, η πρώτη μου θυμάμαι αποστολή ήταν στη Λέρο. Ποιος θα φανταζόταν αυτό που ακολούθησε μετά... Στην Κρήτη από όπου και κατάγομαι, εργαζόμουν ήδη από το 2010 με την Υ.Α, προσπαθώντας να συνταιριάσω τη δουλειά για τους πρόσφυγες με τη μάχιμη δικηγορία».

Ποιες είναι οι αρμοδιότητές σου εδώ;

«Τα δυο πρώτα χρόνια κάλυπτα με αποστολές όλα τα Δωδεκάνησα, από το Αγαθονήσι μέχρι το Καστελόριζο. Ήταν για μένα καθημερινή ρουτίνα να μπαίνω στο πλοίο και τη μια μέρα να βρίσκομαι στην Κω, στη συνέχεια στην Κάλυμνο, στην Τήλο και στη Σύμη και πολύ συχνά στη Λέρο. Εκ των πραγμάτων, δεν μπορούσα να παρακολουθήσω όλες τις αφίξεις στα νησιά. Τότε ο ρόλος μας ήταν η παροχή νομικής ενημέρωσης και η διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας. Υπολογίζω γύρω στις 150 αποστολές μέσα σε αυτά τα δύο χρόνια... οι άνθρωποι που εργάζονται στα πλοία της γραμμής, μου είχαν κάποια στιγμή προτείνει να μου εκδώσουν ναυτικό φυλλάδιο...

Το 2015, όπως όλοι θυμόμαστε, οι ροές των προσφύγων έφτασαν σε πρωτόγνωρα για τα νησιά δεδομένα, με χαρακτηριστικά ανθρωπιστικής κρίσης, όπως ονομάστηκε τότε. Νέοι συνάδελφοι ήρθαν στα υπόλοιπα Δωδεκάνησα και εγώ έμεινα στα Νότια, τότε άρχισαν και οι συχνές αποστολές στο Καστελόριζο. Στα τέλη του 2015 πλαισιώθηκα και από δύο νέους συναδέλφους και σχηματίσαμε τη μικρή μας ομάδα στη Ρόδο».

Πώς είναι πλέον τα πράγματα;

«Φέτος οι αποστολές έχουν λιγοστέψει, μένω πια σταθερά στη Ρόδο και αντιμετωπίζουμε μια νέα πρόκληση: τη διαχείριση των ανθρώπων που πλέον μένουν πολύ καιρό στα νησιά, μέχρι να κριθεί το αίτημα ασύλου τους. Ένα μεγάλο

κομμάτι της εργασίας μας αποτελούν εκτός των άλλων και οι παραπομπές στην ενδοχώρα, σε δομές φιλοξενίας της Υ.Α. κυρίως στην Αθήνα. Υπολογίζω ότι περίπου 200 άτομα έχουμε παραπέμψει από τη Ρόδο σε τέτοιες δομές, από τις αρχές του 2016 έως τώρα, και αναφέρομαι μόνο στις ευάλωτες κατηγορίες, ασυνόδευτα ανήλικα, εγκύους, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με ιατρικά προβλήματα, θύματα ναυαγίων».

Πώς αντιμετωπίστηκαν οι πρόσφυγες, αλλά και οι δικές σας ενέργειες από τις τοπικές αρχές και την κοινωνία;

«Κάθε νησί και κάθε τόπος έχει τη δική του πραγματικότητα και τις δικές του ιδιαιτερότητες. Στην Ελλάδα τα πρόσωπα κάνουν τη διαφορά, ο καθένας λειτουργεί μεν σε ένα σύστημα και σε ένα επαγγελματικό ή μη ρόλο, αλλά τελικά υπάρχει περιθώριο για την προσωπική συμβολή και το προσωπικό αποτύπωμα του καθενός.

Στη δουλειά αυτή, ακούει κανείς πολύ συχνά σχόλια και κριτικές, τόσο για τους πρόσφυγες όσο και για το ρόλο μας, έχω δεχτεί και φραστικές επιθέσεις προσωπικά. Γεγονός είναι ότι υπάρχει μεγάλη άγνοια και παραπληροφόρηση. Για αυτό και θεωρώ εξίσου σημαντικό στη δεδομένη χρονική συγκυρία, τη διάδοση και διδασκαλία της τοπικής ιστορίας. Πόσες και πόσοι, παππουδο-γιαγιάδες μας, από και προς τα νησιά αυτά, αναγκάστηκαν να ξενιτευτούν στο πολύ πρόσφατο παρελθόν μας; Σήμερα, ο καθένας και παντού έχει άποψη επί του θέματος, χωρίς πολλές φορές να έχει κάτσει να μιλήσει με ένα πρόσφυγα, χωρίς να ζητάει πρώτα να ενημερωθεί από έναν επαγγελματία του χώρου. Εκεί νιώθω πικρία, απογοήτευση και πολλές φορές θυμό, όμως, ξέρω ότι είναι και αυτό τμήμα και τίμημα της δουλειάς αυτής.

Από την άλλη, υπάρχουν και έντονες συγκινησιακά στιγμές, που ξεχειλίζουν ανθρωπιά... εκείνες οι μικρές στιγμές που ο άνθρωπος εξυψώνεται, προσπερνά σύνορα, προκαταλήψεις και φόβους και αναδεικνύει το μεγαλείο της ανθρωπίνης

ψυχής και τις αξίες. Η ανιδιοτελής προσφορά των εθελοντών, τα δάκρυα του Ντίνου Μαντικού, το κατευόδιο στους πρόσφυγες από τους κατοίκους της Τήλου όταν έφευγαν με το πλοίο, η καθημερινή προσφορά των νοσοκομειακών γιατρών και των νοσηλευτών στη Ρόδο, το μικρό μουσικό πανηγύρι που είχαν οργανώσει οι κάτοικοι στην Κάλυμνο, η Ματίνα στη Λέρο, ο γιατρός ο Γιάννης στο Καστελόριζο, ο αστυνομικός που κουβάλησε το παιδί με το σπασμένο χέρι από την Τήλο σαν πατέρας του και τόσα μα τόσα πολλά.... Η δουλειά αυτή έχει να κάνει κατεξοχήν με ανθρώπους, με τους πρόσφυγες, τους εθελοντές, τις αρχές... το δόσιμο πάντα σε γεμίζει ως άνθρωπο και σου προσφέρει στιγμές ευτυχίας».

Υπάρχει και ευχάριστο κομμάτι λοιπόν, μέσα σ' αυτές τις δυσκολίες

«Το ευχαριστώ που εισπράττεις από τα άτομα που βοηθάς, είναι βαθύ και ανεκτίμητο. Βραβεία και έπαθλά μας είναι οι ζωγραφιές των παιδιών που μόνα τους σου χαρίζουν, είναι τα μικρά σημειώματα που σου γράφουν για να σε ευχαριστήσουν, οι ευχές που σου δίνουν.

Ακόμη μεγαλύτερη όμως χαρά νιώθω όταν γίνομαι μέρος της επίλυσης ενός προβλήματος, όταν μοιράζομαι τις ιδέες μου με ανθρώπους που ενδιαφέρονται να τις υλοποιήσουμε μαζί, όταν βοηθούμε να χτιστούν πρακτικές και πολιτικές που μπορούν να καλυτερεύσουν τη ζωή σε πολλούς ανθρώπους με παράλληλο όφελος της ελληνικής κοινωνίας. Τη δουλειά αυτή σχεδόν δεν τη νιώθω ως δουλειά, δηλαδή δουλεία... Είναι κάτι που έκανα και παλαιότερα, όταν κι εγώ ήμουν εθελόντρια σε διάφορες ομάδες, στην Κρήτη και στην Αθήνα και με γέμιζε αυτή και μόνο η προσφορά νομικής βοήθειας».

Ποιο είναι το δυσκολότερο κομμάτι της δουλειάς σου;

«Στη δουλειά αυτή, έρχεται κανείς άμεσα αντιμέτωπος με την ανθρώπινη δυστυχία και τον πόνο και καλείται να αναλάβει ευθύνη. Οι περισσότεροι πρόσφυγες αναγκάστηκαν να φύγουν βίαια από τα σπίτια τους, μέσα σε εμπόλεμες και επικίνδυνες για την ασφάλειά τους συνθήκες, κυνηγημένοι. Πολλοί πέρασαν δύσκολες στιγμές και στην Τουρκία, το διάστημα που ενδεχομένως έμειναν εκεί και αναγκάστηκαν έπειτα να διακινδυνεύσουν τη ζωή τους στη θάλασσα.

Έχω ακούσει πολλές ιστορίες και θα μπορούσα να έχω ακούσει και χιλιάδες, αν δεν κρατούσα μια απόσταση ως επαγγελματίας από τους ανθρώπους που εξυπηρετούμε. Οι άνθρωποι όμως μας εμπιστεύονται και μας μιλούν συχνά όταν εκείνοι το νιώσουν. Σε αυτό βοηθάει και η παροχή διερμηνείας που τους παρέχουμε, έχοντας όλα αυτά τα χρόνια σταθερή συνεργασία με τη Μ.Κ.Ο «Μετάδραση».

Υπάρχουν καταστάσεις που δεν έχεις να πεις απολύτως τίποτα στους ανθρώπους αυτούς, στους συγγενείς, στους επιζήσαντες ναυαγίων. Απλά είσαι εκεί και στέκεσαι δίπλα τους, βοηθώντας ίσως σε πρακτικά θέματα (αναγνώριση πτώματος, κηδείες, επαναπατρισμό των νεκρών, προσωρινή διαμονή σε ξενοδοχείο και εισιτήρια για Αθήνα)».

Υπήρξαν πολλά τέτοια περιστατικά εδώ;

«Η Ρόδος αντιμετώπισε πολύ συχνά τέτοια περιστατικά, κυρίως λόγω της μεταφοράς των πτωμάτων στο νεκροτομείο της Ρόδου από όλα τα Δωδεκάνησα. Η πρώτη φορά που αντιμετώπισα ναυάγιο ήταν στο γνωστό περιστατικό στο Φαρμακονήσι, τον Ιανουάριο του 2014, τότε είχα πάει αποστολή μόνη στη Λέρο. Οι σοροί 12 ανθρώπων, όλοι γυναίκες και παιδιά, δε βρέθηκαν ποτέ...

Ανακαλώ επίσης την τραγική περίπτωση μιας 16χρονης Κούρδισας, που είχα δει στο νοσοκομείο της Ρόδου. Το κορίτσι αυτό είχε χάσει σε ναυάγιο της Ρόδου τους δυο της γονείς και τα αδέλφια της. Το βλέμμα της δεν είχε μόνο πόνο, είχε και φόβο, «τι θα γίνω εγώ από εδώ και πέρα». Έχω δει και άνδρες να κλαίνε μπροστά μου περιγράφοντας το φόβο που ένιωθαν στην πατρίδα τους.

Για μένα δύσκολο είναι επίσης να επισκέπτομαι ανθρώπους σε κράτηση, σε χώρους που δεν είναι φτιαγμένοι και δεν προορίζονται για την κράτηση ανθρώπων πέραν του 24ωρου, γιατί γι' αυτό το σκοπό υφίστανται τα αστυνομικά κρατητήρια. Η ίδια η κράτηση και οι συνθήκες αυτής, δημιουργούν αυξημένη ψυχολογική ένταση και πολλές φορές επιθετικότητα, οι κρατούμενοι πολύ συχνά δεν ακούν τί τους λες – το μόνο που ρωτούν ξανά και ξανά είναι, "πότε θα βγω έξω".

Είναι ακόμα πιο δύσκολο να βλέπω ευπαθείς ομάδες σε κράτηση, ιδίως ασυνόδευτα ανήλικα, ανθρώπους με θέματα υγείας και ηλικιωμένους. Μιλάμε πάντα για τους νέο-εισερχόμενους, για ανθρώπους που το μόνο τους αδίκημα ήταν ότι ήρθαν στη χώρα παράτυπα, λες και αν υπήρχε νόμιμος τρόπος δε θα τον επέλεγαν. Είναι απορίας άξιο γιατί όλα αυτά τα χρόνια δεν εφαρμόζονται τα εναλλακτικά της κράτησης μέτρα που προβλέπει ο νόμος (όπως π.χ. η παροχή εγγύησης, ο περιορισμός να μένει σε συγκεκριμένο χώρο, αντί των κρατητηρίων).

Η χειρότερη εικόνα που έχω ζήσει είναι στα κρατητήρια του Έβρου, σε αποστολές μου εκεί, όταν οι ροές είχαν σταματήσει προσωρινά στα νησιά το 2010-11. Αλλά και πρόσφατα πάλι στο βορρά, στην Ειδομένη, στην απίστευτη αυτή κατάσταση εγκλωβισμού 10.000 ανθρώπων πέρσι, που αν και δεν υπήρχε περιορισμός από τις αρχές, ο άνθρωπος είχε φτάσει σε σημείο αποκτήνωσης, ίδιος με θηρίο που μάχεται για την επιβίωση».

Σε τί ψυχολογική κατάσταση βρίσκονται αυτοί οι άνθρωποι; Νιώθουν ότι υπάρχει καθόλου ελπίδα;

«Έχω αρχίσει να θεωρώ δεδομένο ότι οι πρόσφυγες δεν είναι και δεν μπορούν να είναι σε ομαλή και υγιή ψυχολογική κατάσταση, άλλος λιγότερο, άλλος περισσότερο. Αυτά αρχίζουμε να τα αντιμετωπίζουμε τώρα που οι άνθρωποι μένουν περισσότερο καιρό και η αβεβαιότητα επιτείνεται όσο δε βρίσκονται λύσεις. Μετά τη Δήλωση Ε.Ε- Τουρκίας, αρκετοί πρόσφυγες που είναι στα νησιά ανησυχούν για το ενδεχόμενο να επιστραφούν στην Τουρκία, όταν απορριφθεί το αίτημα ασύλου τους.

Πριν το Μάρτιο του 2016 και το κλείσιμο των συνόρων στα Βαλκάνια, όλοι οι πρόσφυγες ήταν σε κατάσταση εγρήγορσης για συνεχή μετακίνηση, τότε δεν είχαν χρόνο να σκεφτούν και να αναπολήσουν αυτά που πέρασαν αλλά και αυτά που έχασαν: στόχος τους παρέμενε και παραμένει να φτάσουν στη Γερμανία ή σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπου γνωρίζουν ότι έχουν την οικογένειά τους ίσως να περιμένει ή και βασικές οργανωμένες δομές πρώτης υποδοχής και υποστήριξης, ευκαιρίες για απασχόληση και σπουδές κτλ.

Για αυτούς τους λίγους που θα απομείνουν στα νησιά (η μεγάλη πλειοψηφία είτε θα επιστραφεί στην Τουρκία ή θα προωθηθεί στην ηπειρωτική Ελλάδα και ίσως σε χώρες της Ε.Ε) είναι πολύ σημαντικό να ξεκινήσουν άμεσα και γρήγορα διαδικασίας ενσωμάτωσης στην τοπική κοινωνία».

Πόσες τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν στη Ρόδο;

«Εδώ μιλάμε για έναν ασήμαντο αριθμό, πέντε ίσως οικογενειών που ενδεχομένως επιλέξουν να μείνουν εδώ. Για το λόγο αυτό η συνεργασία όλων των αρμοδίων είναι περισσότερο από επιβεβλημένη. Για την εκμάθηση της γλώσσας, την ένταξη σε δομές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, την ανεύρεση στέγης και εργασίας. Στο αρχικό αυτό πρώτο στάδιο, η Υ.Α βοηθάει σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς: πλέον καλύπτουμε μια προσωρινή πρώτη στέγαση σε αξιοπρεπείς συνθήκες φιλοξενίας μέχρι να βρεθούν άλλες, ακόμα καλύτερες λύσεις. Στην παρούσα στιγμή, αναζητούμε ακόμα τρόπους και μέσα, για την

ψυχολογική ανακούφιση των προσφύγων και επιθυμούμε συνεργασία με κάθε ενδιαφερόμενο φορέα ή ιδιώτη».

Πού μπορούν να απευθυνθούν οι ενδιαφερόμενοι και τι μπορούν να προσφέρουν;

“Μιλώντας σε επίπεδο εθελοντισμού ή προσφοράς, ο κάθε φορέας της κοινωνίας των πολιτών, ο κάθε δημότης ή ακόμα και τουρίστας μπορεί εύκολα να ενημερωθεί για το πώς μπορεί να βοηθήσει. Αυτό γίνεται είτε στους χώρους που διαμένουν προσωρινά οι πρόσφυγες ή κατόπιν επικοινωνίας με τους φορείς και τα πρόσωπα που ασχολούνται επίσημα μαζί τους.

Για παράδειγμα στο χώρο των παλιών σφαγείων, όπου προσωρινά διαμένουν τώρα γύρω στα 50 άτομα, γίνονται καθημερινά προσφορές σε τρόφιμα και είδη ρουχισμού και οι ανάγκες αυτές δεν σταματούν.

Αρκετοί φορείς και ιδιώτες εθελοντές έχουν προσεγγίσει εμάς, την Υ.Α. με σκοπό να προσφέρουν υπηρεσίες ή λίγο από τον ελεύθερο χρόνο τους. Ήδη συνεργαζόμαστε με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και φοιτητές εθελοντές διδάσκουν ελληνικά στους πρόσφυγες. Ανάλογες πρωτοβουλίες έχουν γίνει για την εκμάθηση ξένων γλωσσών, Η/Υ αλλά και για ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες. Θα επιθυμούσαμε να υπήρχαν διαθεσιμότητες για τη συνοδεία ατόμων με ιατρικά προβλήματα στο νοσοκομείο...

Μπορούν επίσης πολλά να γίνουν στον τομέα της απασχόλησης των προσφύγων σε πάσης φύσεως δραστηριότητες (εθελοντικές και επαγγελματικές) οι οποίες προάγουν και την κοινωνική τους ενσωμάτωση με δίκαιους όρους. Για όλες αυτές τις πρωτοβουλίες είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας βασικός συντονισμός από συγκεκριμένους φορείς, ώστε να μην υπάρχει αλληλο-κάλυψη και να αποφεύγονται παρεξηγήσεις. Ως Υ.Α. στηρίζουμε τέτοιες πρωτοβουλίες, μπορούμε να παρέχουμε εκπαίδευση σε θέματα προσφύγων, καθώς και να διαθέσουμε υπηρεσίες διερμηνείας και υλική βοήθεια».

Να πιστέψουμε λοιπόν ότι υπάρχει ελπίδα! Τι άλλο πιστεύεις ότι χρειάζεται να γίνει προς αυτή την κατεύθυνση;

«Για ένα τόσο πολυσύνθετο και δύσκολο έργο, όπως είναι η υποδοχή και ένταξη των προσφύγων και δεδομένων των οικονομικών συγκυριών (που ποτέ εξάλλου δεν ήταν ευνοϊκές για τους πρόσφυγες) δε μπορεί μόνος του ένας φορέας ή μια

οργάνωση να σηκώσει το βάρος. Χρειάζονται όλοι: κεντρική διοίκηση και σχεδιασμός πάνω από όλα, συνεννόηση και συνεργασία με τοπικούς φορείς και η προσφορά των εθελοντών και των οργανώσεων.

Συνθήματα του τύπου «να τους πάρετε στα σπίτια σας» δεν βοηθούν στη διαχείριση και λύση των προβλημάτων. Πρωτίστως τους πρόσφυγες θα πρέπει να τους αντιμετωπίζει κανείς ως ανθρώπους, με κατανόηση των ιδιαίτερων προβλημάτων τους και πάνω από όλα με αξιοπρέπεια και δικαιοσύνη. Η φιλανθρωπία και η ελεημοσύνη χρειάζονται μέχρι ένα βαθμό αλλά σε κάνουν να νιώθεις κατά βάθος ανώτερος και όχι ισότιμός τους.

Από το ίδιο συναίσθημα, όταν δηλαδή θεωρείς τον άλλο κατώτερο λόγω και μόνο καταγωγής, («υπανθρώπους» τους χαρακτήρισαν κάποια ανδρείκελα), μπορεί επίσης να αναπτυχθούν συμπεριφορές εκμετάλλευσης και απάνθρωπης μεταχείρισής του, που ενδεχόμενα στοιχειοθετούν και ποινικά αδικήματα. Το ερώτημα που θα έθετα στις αρχές θα ήταν αρχικά: «αναγνωρίζετε ότι υπάρχει πρόβλημα»; Και σε δεύτερο επίπεδο «πώς μπορείτε και επιθυμείτε να συμβάλετε ουσιαστικά στην ανακούφιση, ή στην επίλυσή του;» Προσωπικά θεωρώ ότι σε μέρη όπως τα νότια Δωδεκάνησα, όπου οι ροές προσφύγων ήταν και είναι λιγότερες συγκριτικά με τα άλλα νησιά, η διαχείριση 100 ή 200 προσφύγων δε θα έπρεπε να αποτελεί πρόβλημα αλλά μοντέλο και πρότυπο στην αντιμετώπισή του».

Η Αριάδνη Σπανάκη σπούδασε νομικά στην Αθήνα. Συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στη Βενετία, στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τον Εκδημοκρατισμό. Στο Πάντειο Πανεπιστήμιο ειδικεύτηκε στο τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών σπουδών, σε θέματα Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το 2008 συμμετείχε στην έρευνα της οργάνωσης Human Rights Watch στις Βρυξέλλες για τα Ασουνόδευτα Ανήλικα στην Ελλάδα, ενώ το 2007 ήταν στην Τιφλίδα της Γεωργίας για τις ανάγκες έρευνας της οργάνωσης ECMI σχετικά με την Ελληνική μειονότητα του Καυκάσου. Από το 2010 εργάζεται σε θέματα προστασίας των Προσφύγων στην Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες.

Με το μεταναστευτικό τα πράγματα έχουν βελτιωθεί;

Έχουν μειωθεί οι ροές λόγω της συμφωνίας ανάμεσα στην Ε.Ε. και την Τουρκία.

Εξακολουθεί να υπάρχει, όμως, το πρόβλημα του εγκλωβισμού χιλιάδων ανθρώπων στα νησιά, η πλειοψηφία των οποίων δεν έχουν το προφίλ του

πρόσφυγα, ούτε πρόκειται να πάρουν πολιτικό άσυλο ή να τους επιτραπεί να μετεγκατασταθούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Είναι παράνομοι μετανάστες.

Η κυβέρνηση δείχνει απαράδεκτη ολιγωρία στο ζήτημα της επαναπροώθησης όλων αυτών στην Τουρκία αλλά και της αποσυμφόρησης των νησιών. Αυτό εγκυμονεί κινδύνους. Πέρα από το γεγονός ότι σε ακριτικά νησιά υπάρχουν εθνικοί λόγοι που θα έπρεπε να είχαν αποτρέψει την κυβέρνηση να δημιουργήσει τέτοιου είδους δομές, όπως και σε νησιά που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς.

Η Τουρκία σε μια πρωτοφανή κίνηση - αλλά όχι μη αναμενόμενη - δέσμευσε το Καστελόριζο με NAVTEX. Εσχάτως μοιάζει να έχει αναβαθμίσει τις απειλές της: Από βραχονησίδες πλέον αμφισβητεί ευθέως ελληνικά νησιά. Τι προβλέπετε για το άμεσο μέλλον; Φοβάστε θερμό επεισόδιο ή και κάτι περισσότερο;

Η Τουρκία οφείλει να σεβαστεί τις διεθνείς συνθήκες, αλλά και τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου. Η αμφισβήτησή τους δεν τη φέρνει σε αντιπαράθεση με την Ελλάδα αλλά με το ίδιο το διεθνές σύστημα ασφάλειας. Χρειάζεται εγρήγορση, ταχύτητα αντανακλαστικά, εθνική ενότητα και συγκροτημένη και κυρίως σοβαρή αντιμετώπιση κάθε τουρκικής πρόκλησης. Επιμένω στο τελευταίο γιατί η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Άμυνας δεν έχει δώσει επαρκή δείγματα γραφής για τη σοβαρότητα με την οποία χειρίζεται αυτά τα ζητήματα.

Αν η ΝΔ έρθει πρώτο κόμμα και σχηματίσει κυβέρνηση και ο Κυριάκος Μητσοτάκης σας ανέθετε το υπ. Τουρισμού, ποια θα ήταν η πρώτη κίνηση που θα κάνατε;

Θα σας πω καλύτερα ποια ήταν η πρώτη κίνηση που έκανα ως Τομέαρχης Τουρισμού της Νέας Δημοκρατίας. Διαμόρφωσα μια αμφίδρομη σχέση συνεννόησης, διαλόγου και συνεργασίας με όλους τους φορείς του τουρισμού. Οι προγραμματικές θέσεις της Νέας Δημοκρατίας διαμορφώθηκαν μαζί με τους φορείς του τουρισμού, είναι προϊόν μελέτης, τολμηρών προτάσεων και ιδεών και δημόσιας διαβούλευσης. Ο τουρισμός δεν προσφέρεται για κομματικές

αντιπαραθέσεις, στον τουρισμό δεν υπάρχει χώρος για ιδεοληψίες. Αυτός είναι ο δρόμος. Ο δρόμος της συνεννόησης, της σύνθεσης και της συναίνεσης. Ο δρόμος των τολμηρών αλλαγών, των μεταρρυθμίσεων και των άμεσων και μετρήσιμων αποτελεσμάτων. Ο τουρισμός δεν προσφέρεται για κομματικές αντιπαραθέσεις, στον τουρισμό δεν υπάρχει χώρος για ιδεοληψίες.

Η ΝΔ προηγείται σταθερά και καθαρά του ΣΥΡΙΖΑ στις δημοσκοπήσεις. Ωστόσο μοιάζει ο κόσμος να επιλέγει το μικρότερο κακό εξ αντανάκλασης, από έλλειψη επιλογών. Ξεχάστε την ιδιότητά σας και απαντήστε μου ως πολίτης: Τι νομίζεται ότι ευθύνεται για το γεγονός ότι έχουν εκλείψει οι πειστικές εναλλακτικές και οι ηγετικές μορφές, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά παγκοσμίως όπως δείχνουν άπειρα παραδείγματα;

Η Νέα Δημοκρατία επιδιώκει να είναι θετική επιλογή, δεν μας αρκεί να αποτελέσουμε την επόμενη κυβέρνηση λόγω της απόλυτης χρεοκοπίας και κατάρρευσης του ΣΥΡΙΖΑ. Η κρίση στην Ελλάδα δεν είναι μόνο οικονομική, είναι πολυεπίπεδη. Στον πολιτισμό μας, ένα τομέα που μεγαλούργησε η χώρα μας τις προηγούμενες δεκαετίες, δεν υπάρχει κρίση; Ποια είναι η σχέση σήμερα του Έλληνα με τον πολιτισμό, πού είναι οι νέοι δημιουργοί; Ο κόσμος μας είναι πολύπλοκος, ζούμε σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Η λύση δεν είναι οι περικόψεις κοινωνίες και οικονομίες, ούτε ο απομονωτισμός.

Οι Δυτικές δημοκρατίες χρειάζονται, όχι μόνο ένα νέο και πειστικό αφήγημα, αλλά εφαρμοσμένες και μετρήσιμες πολιτικές που θα διασφαλίζουν βιώσιμη ανάπτυξη και ασφάλεια στις κοινωνίες.

Η Γαλλία, ένα εργαστήριο πολιτικοοικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων, δεν αναζήτησε το νέο αυτό αφήγημα στη Λεπέν αλλά στο Μακρόν. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει ακόμα ένας πλειοψηφικός δείκτης αυτογνωσίας και αυτοσυντήρησης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες που αναζητεί το νέο και έχει ισχυρές αντιστάσεις απέναντι στο λαϊκισμό. Γι' αυτό οι Έλληνες πολίτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα θετικής επιλογής. Αυτή είναι η δική μας ευθύνη.

Τι δε θα υποσχόσασταν ποτέ σε έναν ψηφοφόρο σας;

Δε θα υποσχόμουν ότι θα μπορούσε να αποκατασταθεί άμεσα το εισόδημα που έχασε στα χρόνια της κρίσης, να αυξηθεί αυτόματα η σύνταξη ή ο μισθός του στα επίπεδα του 2009.

Δε θα το έλεγα και δε θα το πω ποτέ.

Αυτό δεν μπορεί να γίνει την επόμενη μέρα. Όπως δε θα πω ότι η επόμενη μέρα θα είναι εύκολη. Αντίθετα, θα είναι μια μέρα με σκληρή δουλειά και προσπάθεια για να βγούμε από το σημερινό αδιέξοδο. Για να αυξηθούν εισοδήματα, μισθοί και συντάξεις και για να δημιουργηθούν νέες δουλειές πρέπει να χτίσουμε και να φέρουμε στο προσκήνιο τη Δημιουργική Ελλάδα. Με μεταρρυθμίσεις και αλλαγές για να σταματήσει να διώκεται η εργασία, η επιχειρηματικότητα και η ιδιοκτησία.

Όλα τα παραπάνω, προϋποθέτουν να αποκτήσουμε εθνική αυτογνωσία. Για να δούμε με άλλα μάτια τη χώρα μας και το αύριο πρέπει να δούμε πρώτα εμείς οι ίδιοι οι Έλληνες πολίτες τον εαυτό μας στον καθρέφτη.

